

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo poverenia: 870/01
Zo dňa: 14.05.2014

Počet výtlačkov: 2
Výtlačok číslo: 1
Počet strán: 7
Počet príloh: 0

Z Á Z N A M

o výsledku kontroly

**plnenia cieľov a záväzkov vyplývajúcich z členstva Slovenskej republiky
v Európskej únii v oblasti biopalív v doprave**

Pôdohospodárska platobná agentúra

Bratislava august 2014

Zhrnutie

Hlavnými kritériami pri výkone kontroly bola prijatá legislatíva a uznesenia vlády SR, ktoré boli rozhodujúce pre splnenie účelu a predmetu kontroly.

Na základe skutočností zistených vykonanou kontrolou a vzhľadom na to, že v priebehu kontroly neboli zistené žiadne nedostatky bol z kontroly vyhotovený záznam o výsledku kontroly.

V roku 2012 a 2013 PPA nerealizovala žiadne platby na podporu pestovania prvotných zdrojov určenej na produkciu biopalív v doprave.

V roku 2009 bola v zmysle legislatívy EÚ ukončená osobitná podpora pre energetické plodiny z dôvodu, že neexistoval dostatočný dôvod na jej poskytovanie.

Pre PPA v kontrolovanom období nevyplynuli žiadne povinnosti súvisiace s problematikou biopalív v doprave.

MPRV SR nepoverilo PPA žiadnymi povinnosťami a úlohami v súvislosti so zabezpečením úloh v oblasti biopalív v doprave, ktoré vyplývajú z Vyhlášky č. 295/2011 Z. z.

Súčasťou administrovania podporných schém nebol kontrolný systém vo vzťahu k dodržiavaniu trvalej udržateľnosti.

Taktiež ani v rámci kontrol súvisiacich s povinnými požiadavkami hospodárenia a dobrými poľnohospodárskymi a environmentálnymi podmienkami nebolo posudzované, či vypestovaná biomasa určená na výrobu biopalíva a biokvapaliny na územiach na to vhodných spĺňa kritériá trvalej udržateľnosti.

**Záznam
o výsledku kontroly**

Podľa poverenia predsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ SR“) č. 870/01 zo 14. 05. 2014 vykonali:

Ing. Jaroslav Áč vedúci kontrolnej skupiny
Ing. Ľubomír Huska člen kontrolnej skupiny

kontrolu plnenia cieľov a záväzkov vyplývajúcich z členstva Slovenskej republiky v Európskej únii v oblasti biopalív v doprave, účelom ktorej bolo preveriť implementáciu predpisov Európskej únie v oblasti biopalív v doprave ako súčasti politiky zabezpečenia obnoviteľných zdrojov energií do legislatívy Slovenskej republiky a vyhodnotiť plnenie povinností orgánov štátnej správy v oblasti biopalív v doprave.

Kontrola bola vykonaná v čase od 02. 06. 2014 do 20. 08. 2014 (súbežne bola vykonaná kontrola aj na Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR) na Pôdohospodárskej platobnej agentúre, so sídlom Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava, IČO: 00156621 (ďalej len „PPA“ alebo „agentúra“) za roky 2012 a 2013.

Predmetom kontroly bolo preveriť:

- právny rámec a kompetencie PPA v oblasti biopalív v doprave
- poskytovanie podpory v poľnohospodárstve pri pestovaní surovín na produkciu biopalív formou priamych platieb na plochu

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

Postavenie a pôsobnosť PPA ustanovuje zákon č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka (ďalej len zákon č. 543/2007 Z. z.) v znení zákona č. 211 z 21.06.2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2007 Z. z.

PPA je rozpočtovou organizáciou zapojenou finančnými vzťahmi na rozpočet Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „MPRV SR“) a ako právnická osoba má úlohy podrobnejšie upravené vo svojom Štatúte, ktorý schválil minister pôdohospodárstva SR v decembri 2008 (k 31. 12. 2013 bolo štatutárnymi zástupcami MPRV SR schválených šesť Dodatkov k Štatútu).

Nadväzne na Organizačný poriadok účinný od decembra 2010 bolo za obdobie od 01. 01. 2012 do 31. 12. 2013 vykonaných viacero rozhodnutí generálneho riaditeľa PPA o organizačných zmenách vo vnútornej organizačnej štruktúre a v rozsahu pôsobnosti a vzájomných vzťahov organizačných útvarov.

1 Právny rámec a kompetencie PPA v oblasti biopalív v doprave

Nadväzne na zákon 543/2007 Z. z., v rozsahu vymedzenej pôsobnosti, PPA ako akreditovaný orgán štátnej správy rozhoduje okrem iného o poskytovaní podpory,

o poskytovaní štátnej pomoci v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve, o poskytovaní podpory na projekty a na iné podpory a pod.

Okrem uvedeného zákona agentúra postupuje pri realizácii podpôr podľa príslušných ustanovení zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov.

Agentúra si vo svojom organizačnom poriadku, ktorý je základným vnútorným organizačným predpisom a ktorý schvaľuje jej generálny riaditeľ, určila organizačné členenie, rozsah pôsobnosti, úlohy a vzájomné vzťahy organizačných útvarov, rozsah oprávnení a zodpovednosti vedúcich zamestnancov.

V období 2012 a 2013 odborné činnosti súvisiace s problematikou biopalív v doprave neboli vymedzené ani pre jeden organizačný útvar v pôsobnosti agentúry.

V podmienkach PPA v súvislosti s výkonom štátnej správy v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, biomasy a biopalív neboli platné a účinné žiadne riadiace akty.

V tejto súvislosti bolo kontrolou zistené, že MPRV SR nepoverilo PPA žiadnymi povinnosťami a úlohami v súvislosti so zabezpečovaním úloh v oblasti biopalív v doprave.

Zamestnanci PPA neboli do času ukončenia výkonu kontroly členmi pracovnej skupiny pre oblasť poľnohospodárskej biomasy a je energetického využitia, ktorá bola zriadená na MPRV SR v roku 2013.

Agentúra mala svojich zástupcov v Komoditnej rade pre obilniny a v Komoditnej rade pre olejiny, ktoré sú poradným, iniciatívnym a koordinačným orgánom ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a monitorujú trh s obilninami olejninami a výrobkami z nich v SR a EÚ.

2 Poskytovanie podpory v poľnohospodárstve pri pestovaní surovín na produkciu biopalív formou priamych platieb na plochu

Z dokladov predložených ku kontrole vyplynulo, že PPA v roku 2012 a 2013 nerealizovala žiadne platby na podporu pestovania prvotných zdrojov určenej na produkciu biopalív v doprave.

V období pred kontrolovaným, t. j. od 2007 – 2009, PPA realizovala podporu na energetické plodiny podľa nariadenia vlády SR č. 580/2007 z 5. decembra 2007, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 158/2007 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou platby na pestovanie energetických plodín.

Za týmto účelom MPRV SR vypracovalo Metodický pokyn ministerstva pôdohospodárstva SR č. 1857/2008-350 k nariadeniu vlády SR č. 158/2007 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou platby na pestovanie energetických plodín v platnom znení.

Žiadateľovi (dodávateľovi energetických plodín) sa platba poskytla ak uzavrel (dodávateľskú) zmluvu s prvým spracovateľom alebo nákupcom, ktorý bol uvedený v zozname schválených prevádzkovateľov pre príslušný kalendárny rok, ktorý MPRV SR zverejňovalo do 15. decembra predchádzajúceho kalendárneho roka vo svojom Vestníku. Platba bola poskytovaná žiadateľovi najviac na výmeru, ktorá bola predmetom zmluvy.

Osobitná podpora pre energetické plodiny s cieľom pomôcť rozvoju tohto sektora bola vymedzená legislatívou EÚ, najmä nariadením Rady (ES) č. 1782/2003 a súvisiacimi nariadeniami.

Prehľad o podporách poskytnutých na energetické plodiny v rokoch 2007 – 2009 je v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka. č. 1

Rok	Počet žiadateľov	Stanovená výmera v ha	Vyplatená suma
2007	471	70 079,67	61 472 634,45 SKK (2 040 517,64 eur)
2008	355	48 923,48	2 200 699,98 eur
2009	240	42 660,08	1 916 764,56 eur

V rámci overovania oprávnenosti poberania dotácií na plochu metódou Dial'kového prieskumu zeme bolo, nadväzne na Dohodu o delegovaní činností uzatvorenú medzi PPA a Výskumným ústavom pôdoznalectva a ochrany pôdy, Bratislava (ďalej len „VÚPOP“) dňa 27. 02. 2008 dohodnuté vykonať kontroly aj pre schému ENER (energetické plodiny).

Kontrolou bolo zistené, že nariadením Rady (ES) č. 73/2009, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory pre poľnohospodárov v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa ustanovujú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov (ďalej len „NR (ES) č. 73/2009“) bola osobitná podpora pre energetické plodiny zrušená.

Z NR (ES) č. 73/2009 vyplýva, že v dôsledku najnovšieho vývoja v sektore bioenergie a najmä vysokého dopytu po týchto výrobkoch na medzinárodných trhoch a zavedenia záväzných cieľov týkajúcich sa podielu bioenergie na celkovom objeme palív do roku 2020, už neexistuje dostatočný dôvod na poskytovanie osobitnej podpory pre energetické plodiny.

NR (ES) č. 73/2009 zároveň upravuje režim poskytovania jednotnej platby na plochu pre poľnohospodárov v súlade s jeho príslušným článkom.

Rozsah podpôr bol stanovený Nariadením vlády SR č. 488/2010 Z. z. z 08. 12. 2010 o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb v znení neskorších zmien (ďalej len „Nariadenie č. 488/2010“).

Nariadením č. 488/2010 Z. z. boli upravené podmienky poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb, ktorými sú jednotná platba na plochu, platba na dojniciu, osobitná platba na cukor, osobitná platba na ovocie a zeleninu (suma priamych platieb sa oznamuje vo Vestníku MPRV SR).

Podľa Nariadenia č. 488/2010 Z. z. žiadateľom mohla byť akákoľvek fyzická osoba alebo právnická osoba, alebo skupina fyzických alebo právnických osôb bez ohľadu na právne postavenie, ktoré vykonávajú poľnohospodársku činnosť na území SR. Žiadosť o platbu sa podáva na PPA.

Jednotná platba na plochu (ďalej len „SAPS“) bola poskytovaná žiadateľom na využívanú výmeru poľnohospodárskej pôdy, ktorá bola evidovaná v evidencii pôdnych blokov a dielov pôdnych blokov. Oprávnenou poľnohospodárskou pôdou pre poskytnutie platby SAPS bola poľnohospodárska pôda, ak bola udržiavaná v dobrom poľnohospodárskom stave.

Prehľad o finančných prostriedkoch poskytnutých žiadateľom za roky 2012 a 2013 formou priamych platieb, nadväzne na NR (ES) č. 73/2009 a zákon č. 543/2007 Z. z. o poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a na príslušné osobitné predpisy, je uvedený v nasledovnej tabuľke v eurách:

Rok/Platba	Priame platby	Doplnkové národné priame platby		
	SAPS	VDJ	DPP	Platba na chmeľ
2012	321 573 980,54	1 451 139,04	0,00	12 396,87
2013	338 198 063,61	1 122 403,15	0,00	9 068,53

Legenda:

SAPS – jednotná platba na plochu

VDJ – platba na veľkú dobyčtciu jednotku

DPP – doplnková platba na plochu

Ako už bolo uvedené, v decembri 2008 PPA s VÚPOP uzatvorila „Dohodu o delegovaní činností č. 1/08“ (ďalej len „Dohoda“) v záujme realizácie opatrení spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ v súlade s príslušnými predpismi EÚ a SR a vzájomnej spolupráce. K 31. 12. 2013 bolo k Dohode uzatvorených sedem Dodatkov.

Súčasťou Dodatkov č. 6 a č. 7 uzatvorených na roky 2012 a 2013 bol „Plán delegovaných funkcií PPA na VÚPOP“ (ďalej len „plán delegovaných funkcií“).

Jednou zo siedmich delegovaných funkcií v roku 2012 a 2013 bola aj kontrola oprávnenosti poberania dotácií na plochu metódou „Diaľkového prieskumu zeme (ďalej len „kontrola metódou DPZ“.

Vykonať kontrolu metódou DPZ bolo dohodnuté pre nasledovné schémy:

- SAPS – jednotná platba na plochu,
- DPP – doplnková platba na plochu (na rok 2013 nebola dohodnutá),
- CHVÚ – chránené vtáčie územie,
- ÚEV – územie európskeho významu,
- LFA – plochy,
- RAJC – rajčiaky (na rok 2013 nebola dohodnutá),
- AE – kontrola plochy.

Rozsah prác na jednotlivé schémy mal byť zadaný listom PPA podľa potreby pred zahájením procesu vykonávania kontrol.

Kontrolou bolo zistené, že v rokoch 2012 a 2013 v rámci plánu delegovaných funkcií PPA nepožiadala VÚPOP o vykonávanie kontrol pestovania plodín na výrobu biopalív na pôdach na to určených.

PPA taktiež nedisponovala údajmi, či plodiny – repka olejná, kukurica na zrno, pšenica – budú použité na výrobu biopalív v doprave a ani nepožiadala VÚPOP, aby tieto skutočnosti uvádzal v rámci delegovaných činností.

Z vyjadrenia zodpovedného zamestnanca agentúry vyplýva, že takéto údaje nie sú evidované ani v Integrovanom administratívnom a kontrolnom systéme (ďalej len „IACS“) a PPA nedisponuje údajmi o výmere a produkcii poľnohospodárskych plodín (surovín) za roky 2012 a 2013, ktoré boli použité na výrobu biopalív v SR.

Z predložených dokladov ďalej vyplynulo, že PPA v rámci administrovania podporných schém nevyužíva Vyhlášku MPRV SR č. 295/2011 Z. z., ktorou sa vykonáva § 19b zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Vyhláška č. 295/2011 Z. z.“).

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

V zmysle Vyhlášky č. 295/2011 Z. z. VÚPOP vytvoril databázu území, ktorú vyžaduje Smernica 2009/28/ES. Databáza slúži pre pestovateľov a dodávateľov biomasy, aby deklarovali, že ich biomasa dopestovaná na danom území spĺňa kritériá trvalej udržateľnosti.

Kontrolou bolo zistené, že súčasťou administrovania podporných schém nie je kontrolný systém vo vzťahu k dodržiavaniu trvalej udržateľnosti.

Taktiež ani v rámci kontrol súvisiacich s povinnými požiadavkami hospodárenia (ďalej len „PPH“) a dobrými poľnohospodárskymi a environmentálnymi podmienkami (ďalej len „GAEC“) nie je posudzované, či vypestovaná biomasa určená na výrobu biopaliva a biokvapaliny na územiach na to vhodných spĺňa kritériá trvalej udržateľnosti.

V tejto súvislosti bolo kontrolou zistené, že MPRV SR nepoverilo PPA žiadnymi povinnosťami a úlohami v súvislosti so zabezpečovaním úloh v oblasti biopalív, ktoré vyplývajú z Vyhlášky č. 295/2011 Z. z.

PPA na základe overovania spôsobu vyžívania poľnohospodárskych pozemkov systémom IACS nesledovala, či pestované plodiny v oblasti CHVÚ sa využívajú na výrobu biopalív.

Podľa vyjadrenia zodpovedného zamestnanca agentúry, vzhľadom na to, že spôsob využitia plodiny nie je uvedený v jednotnej žiadosti, PPA tieto skutočnosti nekontroluje.

Z vyjadrenia ďalej vyplýva, že v rámci vykonávania kontrol na mieste sa dá jednoznačne zistiť, aká plodina bola žiadateľom deklarovaná a aká sa v skutočnosti nachádza v teréne po prekryte s vrstvou CHVÚ.

Z predložených dokladov bolo kontrolou zistené, že za rok 2012, na základe Dohody, PPA za kontrolu oprávnenosti poberania dotácií na plochu metódou DPZ uhradila VÚPOP finančnú čiastku 141 925,00 eur, čo predstavovalo 50,0 % - ný podiel z celkom dohodnutej sumy za predmet plnenia. Za rok 2013 finančná čiastka a podiel z celkom dohodnutej sumy bol rovnaký ako v predchádzajúcom období.

Kontrolovanému subjektu bol ponechaný jeden výtlačok záznamu o výsledku kontroly.

Kontrolovaný subjekt potvrdzuje, že kontrolná skupina NKÚ SR vrátila všetky zapožičané doklady.

Záznam o výsledku kontroly vypracovali 20. 08. 2014

Ing. Jaroslav Áč,
vedúci kontrolnej skupiny

Ing. Ľubomír Huska,
člen kontrolnej skupiny

S obsahom záznamu o výsledku kontroly bol dňa 26. 08. 2014 oboznámený:

MVDr. Stanislav Grobár,
generálny riaditeľ